

OSVRT GLAVNOG UREDNIKA

Poštovani i dragi čitatelji časopisa Plin!

Godina 2021., obilježena pandemijom koronavirusne bolesti koja je višestruko utjecala na naše živote i rad, primiće se kraju. U ozračju te globalne pošasti u Glasgowu je održan Svjetski sastanak na vrhu o klimi (COP26). Nakon dva tjedna intenzivnih pregovora gotovo 200 država prihvatilo je novi globalni sporazum – *The Glasgow Climate Pact*. Predviđene aktivnosti usmjerene su na sprječavanje povišenja razine zagrijavanja, tj. na zadržavanje porasta temperature u okviru 1,5 °C. Iako se nastojalo postignuti dogovor o prestanku upotrebe ugljena, države su se složile s blažom obvezom „postupnog smanjivanja“, umjesto njegova „postupnog ukidanja“.

Tijekom 2021. godine na energetske su tržištima zabilježeni neki događaji koji će zasigurno imati utjecaj u budućnosti. Naime, zbog znatnoga globalnog porasta cijena energenata, koje je postalo i prvorazredan politički problem, ogrjevna je sezona dočekana s mnogo neizvjesnosti i zabrinutosti. Na europskim se burzama u listopadu 2021. godine cijena prirodnog plina kretala na razini od oko 90 EUR/MWh, a zabilježena je i cijena od 120 EUR/MWh. Mnoge okolnosti i događaji doveli su do rekordno zabilježenih cijena prirodnog plina. Riječ je o povećanoj potražnji za ukapljenim prirodnim plinom u Aziji, porastu potražnje zbog oporavka industrijske proizvodnje, smanjenju proizvodnje u Norveškoj i Nizozemskoj, složenoj situaciji i neizvjesnostima u vezi s početkom rada plinovoda „Sjeverni tok 2“, niskoj razini zapunjenosti europskih skladišta plina na početku ogrjevnog sezone te o izostanku veće proizvodnje nafte zemalja članica OPEC-a i rastu cijena emisija plinova koji su štetni za okoliš. Buduća kretanja cijena plina teško je predvidjeti, a nesigurnost na tržištu i dalje je prisutna.

Analitičari tržišnih kretanja očekivali su rast cijena plina, ali ne na tako visokim razinama koje su pogodile cijeli lanac plinskog sektora,

a osobito opskrbljivače. Oni koji nisu osigurali potrebne količine plina naći će se u velikim financijskim problemima jer će zbog nadolazeće zime biti prisiljeni kupovati plin na spot-tržištu. S druge strane, opskrbljivači koji su odabrali opciju *hedginga*, danas mogu mirnije raditi.

Unatoč visokim cijenama plina na vanjskim tržištima u Republici Hrvatskoj cijene za javnu uslugu opskrbe plinom ostale su stabilne, jer je u ožujku 2021. trošak nabave plina striktno određen (za sva distribucijska područja, i to za razdoblje od 1. travnja do 31. prosinca 2021.). Međutim, i dalje treba voditi računa o siromašnim kućanstvima koja nisu u stanju osigurati potrebne energente po visokim cijenama. Energetsko siromaštvo postoji i u našoj zemlji, a rješenje tog problema i odgovore na otvorena pitanja trebali bismo ponuditi u bliskoj budućnosti.

Ne bi nas začudilo ako se zbog visoke cijene prirodnog plina ne realiziraju planirana priključenja novih potrošača, a problem ima i industrijski sektor koji bi teško mogao podnijeti visoku cijenu prirodnog plina tijekom duljeg razdoblja. Postoji opasnost da neki proizvođači ugrade (stvarni) visoki trošak energije u cijene svojih finalnih proizvoda kako bi spriječili generiranje gubitaka.

U ovako neizvjesnoj situaciji opravdano se postavlja i pitanje sigurnosti opskrbe jer još nisu zaboravljene ne tako davne krize s nestašicom plina. U Republici Hrvatskoj zabilježen je višegodišnji trend pada proizvodnje prirodnog plina. Nažalost, sve više ovisimo o uvozu koji je prošle godine pokrivao 76% potreba.

Međutim, struktura uvoza prirodnog plina bitno se promijenila tijekom prva tri kvartala 2021. godine zbog pokretanja komercijalnih aktivnosti terminala za UPP na otoku Krku. Iz podataka o ostvarenom uvozu prirodnog plina u 2021. godini proizlazi da je krčki terminal ostvario poziciju

dominantnog ulaza prirodnog plina u plinski transportni sustav.

U novim uvjetima promijenio se i način vođenja plinskoga transportnog sustava, gdje promjene količina plina na ulazima utječu na tlačne i protočne uvjete. Plinacro je uspješno ispunio svoje planove i obveze: terminal za UPP priključen je na postojeći plinski sustav, a izgradnjom prve kompresorske stanice omogućeni su dvosmjerni protok plina i njegov komercijalni izvoz na vanjska tržišta. Plinacro je time okrunio 20. godišnjicu svojega rada i razvoja, na čemu mu čestitamo.

Sve prije spomenute i druge aktualne teme mogu se naći u programu 37. Međunarodnog znanstveno-stručnog susreta stručnjaka za plin, koji će se održati u Opatiji od 11. do 13. svibnja 2022. godine. Ovom prigodom pozivam sve zainteresirane da u okviru predloženih tematskih cjelina i posterske sekcije pridonese kvaliteti i uspješnosti toga važnog skupa.

U ovom broju časopisa Plin možete pročitati osvrt na 18. Dan plina, koji je u organizaciji Hrvatske stručne udruge za plin obilježen 12. listopada 2021. Tom je prilikom održana i Izborna skupština na kojoj su izabrani novo vodstvo i upravna tijela HSUP-a za sljedeći četverogodišnji mandat (od 2021. do 2025. godine).

Prenosimo i objavu tvrtke Brod-plin koja je u Slavanskom Brodu otvorila prvu samoposlužnu punionicu za vozila na stlačeni prirodni plin, smještenu na dobrom tranzitnom položaju, što će pridonijeti poboljšanju ponude prirodnog plina u prometu.

Iz stranih medija prenosimo članak pod nazivom „Onečišćenje ugljenom na zapadnom Balkanu europski je problem“ u kojem se analizira problem onečišćenja zraka iz regionalnih termoelektrana.

U radu „Razvoj i kontrola stanja plinovoda u 20 godina postojanja operatora hrvatskoga plinskog transportnog sustava“ autori Dario Noha, David Roketinec i Elizabeta Hribar prikazuju tijek nadzora, upravljanja i održavanja plinovoda i tehnoloških objekata tvrtke Plinacro u posljednjih dvadeset godina – iznimno važnih aktivnosti koje osiguravaju pouzdan i siguran transport plina. Plinski transportni sustav svake godine postaje sve veći, a njegovo održavanje sve kompleksnije.

Rad „Bezposadna punionica SPP-om u Slavanskom Brodu s automatskom naplatom i nabava voznog parka s pogonom na SPP“, autora Krešimira Marijanovića, Miroslava Šolića, Marka Horvackog Zivalova i Dalibora Bukvića, analizira izgradnju prve punionice za vozila na stlačeni prirodni plin, i to od ideje i projektiranja pa sve do njezina puštanja u rad. Posebno je naglašen primjer zamjene voznog parka tvrtke Brod-plin energetski učinkovitim vozilima na SPP, uz potporu Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost.

„Zašto odabrati *Prodigy*, ultrazvučni pametni plinomjer tvrtke Mesura Metering?“ naslov je rada Andree Redaellija i Marka Horvackog Zivalova. Pametno mjerenje plina pruža priliku operatorima plinskoga distribucijskog sustava i opskrbljivačima da bolje planiraju i optimiziraju isporuke plina te upravljaju opskrbom. Autori opisuju značajke *Prodigija*, pametnog plinomjera s ultrazvučnim senzorom i mogućnosti IoT-a, koji je jedno od najsuvremenijih rješenja za unaprjeđenje kvalitete poslovanja u plinskoj industriji.

U radu „Utjecaj varijacija sastava plina na nesigurnost isporuke ukupne energije krajnjim potrošačima kod primjene korektora volumena“, autora Luke Lasića, Darije Karasalihović Sedlar, Berislava Pavlovića i Fikreta Nasića, obrađuje se i analizira utjecaj varijacije sastava plina u distribucijskoj mreži Gradske plinare Zagreb na pogrešku pri korekciji volumena plina, i to u razdoblju od 2014. godine do listopada 2019. godine.

Svim članovima Hrvatske stručne udruge za plin, pokroviteljima, podupirateljima, suradnicima i poslovnim partnerima, kao i svim čitateljima časopisa Plin želim čestit Božić i mnogo sreće, zdravlja i uspjeha u 2022. godini.

predsjednik Hrvatske stručne udruge za plin
doc. dr. sc. Dalibor Pudić